

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Прев 386/2016
25.01.2017. година
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранка Станића, као председника већа, Гордане Ајншпилер Поповић и Браниславе Апостоловић, чланова већа, у правној ствари тужиоца Агенција за вођење спорова у поступку приватизације као правни следбеник Агенције за приватизацију Републике Србије, Београд, коју заступа пуномоћник Ненад Миловановић, адвокат из ..., против туженог Стечајна маса трговинског предузећа „АА“ у стечају, ..., ради утврђења, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда Пж.бр.2672/14 од 11.12.2015. године, у седници већа одржаној дана 25.01.2017. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Привредног апелационог суда Пж.бр. 2672/14 од 11.12.2015. године.

Образложење

Првостепеном пресудом Привредног суда у Београду П 9696/13 од 06.02.2014. године, у ставу I изреке одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се утврди потраживање тужиоца према туженом у износу од 26.674.185,29 еура. У ставу II изреке одлучено је да свака странка сноси своје трошкове парничног поступка.

Привредни апелациони суд пресудом Пж.бр.2672/14 од 11.12.2015. године, одбија жалбу тужиоца као неосновану и потврђује наведену првостепену пресуду Привредног суда у Београду П 9696/13 од 06.02.2014. године.

Против другостепене пресуде, тужилац изјављује благовремену и дозвољену ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права. Трошкове је опредељено тражио.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. Закона о парничном поступку („Сл. гласник РС“ бр. 72/11 и 55/14), Врховни касациони суд налази да ревизија тужиоца није основана.

Нижестепене пресуде нису захваћене битним повредама одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на које се у ревизијском поступку пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању тужилац је са конзорцијумом правних лица који су чинили „АА“ из ... и „ББ“ из ..., закључио Уговор о продаји и куповини друштвеног капитала „ВВ“ из ..., методом јавног тендера, који је оверен пред Првим основним судом у Београду под Ов .../... дана 25.12.2006. године. Наведеним Уговором предвиђене су обавезе купца да у року од 5 година врши инвестирање у субјект приватизације у складу са инвестиционим програмом, обезбеђује континуитет обављања претежне делатности, исплаћује дивиденде акционарима друштва у износу од најмање 5% од добити, обавештава Агенцију у случају покретања поступка за стицање акција из нових емисија по основу повећања капитала, доставља Агенцији ревизорске извештаје којима доказује да је као купац испуњавао обавезе, одржава или увећава годишњи приход у периоду од 5 година и друго. Чланом 8.4 је предвиђено да ако купац не изврши неку од неновчаних обавеза, платиће Агенцији уговорну казну чија висина зависи од тога која обавеза није испуњена. Такође је уговором предвиђено да се уговор сматра раскинутим ако тужени ни у накнадно остављеном року не предузме таксативно наведене радње између осталог инвестирања у имовину друштва. Предметни уговор је уз сагласност тужиоца применом одредбе члана 41ж Закона о приватизацији, уступљен привредном друштву „ГГ“ из ..., након чега је Агенција са наведеним привредним друштвом дана 08.07.2009. године закључила Измене и допуне уговора о продаји друштвеног капитала субјекта приватизације „ВВ“ из Тужени као уступилац је Агенцији дао писмену изјаву о јемству којом је гарантовано да ће пријемник „ГГ“ из ... извршити све доспеле обавезе из уступљеног Уговора о продаји друштвеног капитала и обавезао се да ће извршити све доспеле обавезе, уколико пријемник то не учини или касни са испуњењем. Након извршене контроле у седишту субјекта приватизације туженом је достављена опомена са налогом да у року од 30 дана достави Агенцији доказе о испуњености наложених обавеза, а које тужени ни у накнадном року није испунио. Агенција је дописом од 18.08.2010. године обавестила туженог о раскиду Уговора због неиспуњења, док је дописом истог дана позвала туженог да исплати уговорну казну због неиспуњења обавеза.

Код овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд одбија тужбени захтев са образложењем да тужилац по раскиду уговора о продаји друштвеног капитала нема права да тражи наплату уговорне казне с обзиром да је споразум о уговореној казни акцесорне природе, те да је раскидом уговора о продаји друштвеног капитала престала обавеза измирења обавеза главног дужника па тиме и јемца по наведеном уговору, а самим тим као акцесорна и обавеза исплате уговорне казне. Како је уговор о продаји друштвеног капитала субјекта приватизације методом јавног тендера, несумњиво раскинут због неизвршавања новчаних и неновчаних обавеза купца субјекта приватизације то је и споразум о уговорној казни који дели судбину обавезе на коју се обезбеђење односи заправо престао да обавезује другу страну, а тиме и јемца.

Другостепени суд је у поступку по жалби потврдио одлуку првостепеног суда прихватајући дате разлоге о акцесорности споразума о уговорној казни и његовој судбини, односно о престанку обавезе због раскида уговора о продаји друштвеног капитала субјекта приватизације методом јавног тендера.

Ревизијски суд је на основу утврђеног чињеничног стања закључио да су нижестепени судови правилно одлучили када су одбили тужбени захтев тужиоца и за такво одлучивање дали ваљане правне и чињеничне разлоге које прихвата и овај суд као ревизијски.

Неосновани су наводи ревидента да су нижестепени судови погрешно применили материјално право када је одбијен тужбени захтев у целости. Наиме, неосновани су наводи да је другостепени суд неправилно применио одредбе Закона о облигационим односима, у вези са одредбом члана 41а Закона о приватизацији, из којих несумњиво произилази право тужиоца на наплату уговорне казне.

Одредбом члана 270. став 1. Закона о облигационим односима је прописано да поверилац и дужник могу уговорити да ће дужник платити повериоцу одређени новчани износ или прибавити неку другу материјалну корист ако не испуни своју обавезу или ако задоцни са њеним испуњењем (уговорна казна). Одредбом члана 272. став 1. Закона о облигационим односима је прописано да споразум уговорне казне дели правну судбину обавезе на чије се обезбеђење он односи. Одредбом члана 273. Закона о облигационим односима је прописано кад је уговорна казна уговорена за случај неиспуњења обавезе поверилац може захтевати или испуњење обавезе или уговорну казну. Одредбом члана 997. Закона о облигационим односима прописано је да се уговором о јемству јемац обавезује према повериоцу да ће испунити пуноважну и доспелу обавезу дужника, ако то овај не учини.

Имајући увиду цитиране одредбе правилно закључују нижестепени судови да су странке имале права да изврше уговарање уговорне казне, те да су то и учиниле у Уговору о продаји и куповини друштвеног капитала.

У конкретном случају правилно је другостепени суд закључио да је уговором о продаји друштвеног капитала субјекта приватизације, уговорна казна предвиђена за случај неиспуњења уговорних обавеза купца друштвеног капитала. Како тужилац није тражио извршење уговора, већ је уговор раскинуо, у том случају, имајући у виду акцесорност уговорне казне, односно да споразум о уговорној казни дели судбину обавезе на чије се обезбеђење односи, произилази да се уговорна казна не може активирати, односно не може тражити њена исплата након раскида уговора. Стога, како је тужилац раскинуо уговор о продаји друштвеног капитала, то по правилном закључку другостепеног суда нема право да од купца друштвеног капитала нити његовог јемца, потражује уговорну казну. Правилно је другостепени суд нашао да се у конкретној правној ствари спорни однос између странака има решити применом одредби цитираних чланова 270 - 273. Закона о облигационим односима у вези са одредбом члана 41а Закона о приватизацији.

Одредба члана 41а Закона о приватизацији регулише услове за раскид уговора који су у надлежности Агенције за приватизацију и која поседује активну легитимацију за раскид. Раскид уговора наступа по самом закону због неиспуњења уколико у накнадно остављеном року за испуњење, купац не испуни обавезе предвиђене уговором. Стога, раскид уговора по члану 41а Закона о приватизацији не доводи до искључења примене одредби Закона о облигационим односима, који регулишу институт уговорне казне. У том смислу се не могу прихватити ревизијски наводи да одредбе члана 270-271. Закона о облигационим односима имају диспозитивни карактер, те да се исте имају применити у ситуацији када уговарачи нису шта друго уговорили односно свој међусобни однос другачије уредили. По налажењу ревизијског суда споразум о уговорној казни и права која произилазе из наведеног споразума се не могу тумачити на начин на који то указује ревидент, позивајући се на циљ уговора о

продаји друштвеног капитала субјекта приватизације и неспорни значај поступка приватизације и наступање штетних социјалних и економских последица које могу настати за државу када купац друштвеног капитала не извршава своје уговором преузете обавезе.

Наиме, без обзира на извор из кога потиче, односно да ли је у питању закон или уговор, као и без обзира на тренутак у коме настаје, у смислу цитиране законске одредбе, јемац одговара за туђ, а не за свој дуг, те стога јемчева обавеза увек претпоставља постојање дужникове обавезе, чијем је обезбеђењу и намењена. У ситуацији када главни дужник није у обавези да испуни своју уговорну обавезу, ни јемац није у обавези да то учини. Како у конкретном случају купац субјекта приватизације није у обавези да тужиоцу исплати уговорну казну због раскида уговора о приватизацији, то ни на страни туженог као јемца не постоји таква обавеза. Стога је тужбени захтев за исплату уговорне казне нижестепеним одлукама правилно одбијен.

Наводи ревидента да је одредбом члана 132. Закона о облигационим односима прописано да су након раскида уговора обе стране ослобођене својих обавеза, осим обавезе на накнаду штете и да се у конкретном случају ради о штети коју је тужилац претрпео, а другостепени суд му ускратио право да исту наплати, се не могу прихватити као основани. У конкретном случају потраживање тужиоца које је предмет спора је засновано на споразуму о уговорној казни и тако је опредељена висина постављеног тужбеног захтева. Дакле, не ради се о захтеву за накнаду стварне штете коју је евентуално претрпео тужилац кривицом купца капитала. Право на накнаду штете која може настати као једна од последица раскида уговора по члану 132. Закона о облигационим односима припада увек оштећеној уговорној страни ако је штета настала кривицом друге уговорне стране, а услед неизвршења уговора. Таква штета се не може унапред утврђивати, јер се ради о стварно претрпљеној штети која се мора доказивати и по основу и по висини. У конкретном случају такав захтев није ни постављен нити је о томе расправљано већ се ради о захтеву за исплату уговорне казне, а који је с обзиром на правилно дато образложење другостепеног суда, неоснован, због акцесорности правне природе споразума о уговорној казни која је довела до престанка могућности наплате уговорне казне, по раскиду уговора и престанку обавеза ради чијег обезбеђења је уговорна казна, а уговорена је ради утицаја на купца да изврши своје уговорне обавезе како не би дошло до раскида истог.

Из наведених разлога применом члана 414. ст. 1. и 2. Закона о парничном поступку, Врховни касациони суд је одбио ревизију тужиоца као неосновану и одлучио као у изреци пресуде.

**Председник већа-судија
Бранко Станић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић